

RESSÒ DE LA PARAULA

Qui som «nosaltres»?

Quan parlem de «Sínode» fem servir sovint la paraula «nosaltres». Donem per descomptat el seu significat, però, si preguntem què volem dir, segurament no estarem del tot d'acord. Sínode universal vol dir, el camí que fa tota l'Església donant presència, veu i col·laboració a tots els seus membres, de qualsevol cultura, condició social, tradició, mentalitat, situació o responsabilitat al Poble de Déu.

La pregunta següent, lògica i necessària, seria: i qui és membre de l'Església, perquè li reconeguem presència, veu, participació? Una qüestió inquietant, que ha motivat grans reflexions, però que no se sol plantejar en la nostra predicació o en diàlegs i accions pastorals: en aquest terreny és viva, fins i tot sense reconèixer-ho. Moltes vegades es respon en silenci, sense massa reflexió, quan es pensa: «el que diu aquest o aquell no té raó, no està d'acord amb l'Evangeli de Jesús, no cal fer-n'hi cas...». No arribem a dir que està exclòs del «nosaltres de l'Església», però, en no reconèixer en ell quelcom de l'Esperit, sí que l'estem exclouint de fet. En definitiva, a qui posem el micròfon?; a qui hem d'escoltar?

El Catecisme de l'Església Catòlica diu que és membre de l'Església el qui té fe en Jesucrist i es bateja. Es podria elaborar llavors una «llista».

Però sobre la «llista» Jesús ens va deixar dues respostes aparentment contradictòries: «deixeu-lo, qui no està contra nosaltres (encara que no vingui amb nosaltres), està amb nosaltres» (Mc 9,40);

i també, «qui no està amb mi, està contra mi» (Mt 12,30).

Una cosa és clara: l'essencial és estar amb Ell. Acceptem, doncs, que Jesucrist i el seu Esperit siguin absolutament lliures i no se subjectin a la llista «oficial».

Però també ens va manar Jesús que sapiguem discernir, com es distingeix un arbre d'un altre pels seus fruits, perquè no tot el que apareix com a bo ho és realment (cf. Mt 7,1). En aquest sentit podem dir allò de la dita: «ni són tots els que hi ha, ni hi ha tots els que són».

En conseqüència, la sinodalitat no és idèntica a la democràcia. La democràcia és el poder del poble, de tot el poble, pel simple fet d'existir, cadascun, com a ciutadà. La sinodalitat no és cap exercici de poder en aquest sentit, ni el simple respecte a un pretès «dret» a decidir, sinó la participació orgànica de tots els que estan amb Crist, en la marxa de l'Església (la base del dret que reconeix el Codi de Dret canònic a tots els batejats no és exactament la d'un règim democràtic).

Segons això, faré cas gustosament a la paraula i al consell, per exemple, d'un Carles de Foucauld, de la Gna. Teresa de Calcuta o del cardenal Newman (per citar testimonis diversos), no perquè siguin més intel·ligents, savis, hàbils o poderosos, sinó perquè hi veig presència de Crist. Descobreixo en ells la manera de pensar, els criteris de vida, la manera d'estimar, propis de Crist, és a dir, del seu Esperit.

¿Podria donar-se aquest Esperit en persones fora dels límits visibles de l'Església, és a dir, entre els qui diuen no creure, o creure «a la seva manera»? És possible, però parlant normalment, qui s'ha convertit a Crist, confronta la seva vida cada dia amb la d'Ell i s'esforça per ser conseqüent, sempre serà per a nosaltres un ressò fiable de l'Esperit. Als nostres ulls serà un veritable mestre-testimoni, a qui cal escoltar.

† **Agustí Cortés Soriano**
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

APUNTS PER A L'ANÀLISI

Dol amb confiada esperança

Després de viure intensament la vida, d'una prolífica producció pictòrica, d'omplir molts quadres i làmines, moltes parets sagrades de temples i ermites amb sants i santes que els hi donen vida i són lliçons de santedat i d'Amor, després de rebre el reconeixement i la consideració a nivell personal i com a artista, traspassà superats els noranta anys. Els fills i nets en el text d'agraïment que llegiren en les seves exèquies, començaven dient: «Se'ns fa difícil d'anomenar-te i no tenir-te present, i tanmateix sabem que no ets lluny, que ets a l'altra riba, a la casa del Pare.

Estem tristos, però ens sentim feliços i agraïts de tants dons rebuts. Sempre has estat silenciós i prudent i així has marxat, discretament. Gràcies per la vida, pel teu sentit de família i de compromís; gràcies per ensenyar-nos a començar a estimar cada dia de nou, juntament amb la mare.

»Gràcies pel teu sentit de transcendència, pel testimoni de fe i de pregària; gràcies pel teu sentit d'Església i de paròquia, pel mosaic tan gran fet de vida de tants grups i tantes persones. Gràcies per la vocació artística que ens has fet descobrir: el sentit dels colors, l'e-

quilibrí en la composició, les llums i els contrallums que ens regala la vida, la natura i l'expressió del sentiment feta pinzellada. Gràcies pel valor del silenci i de la música. Gràcies per la teva vocació de dinamització cultural i artística. Ja fa temps que, fent broma però alhora seriosament, dèiem que estaves en temps de descompte, que calia anar alleugerint equipatge i avui, amb el cos ja afeixugat però serenament i plàcida, has sentit qui et cridava pel teu nom. Sempre has sabut que el mestre de l'obra no eres tu sinó un altre de més gran, perquè tal com hem cantat tantes ve-

gades: «tant si vivim com si morim som del Senyor».

La família restà amb el sentiment d'absència al cor, amb la buidor de presència, però amb forces per cloure la pregària amb confiança esperançada: «Un bon cel i que allà ens puguem retrobar». L'esperança del retrobament confiat en la seva Paraula: «Ningú de nosaltres no viu ni mor per a ell mateix: si vivim, vivim per al Senyor, i si morim, morim per al Senyor. Per això, tant si vivim com si morim, som del Senyor» (Rm 14,7-8). Darrera crida a la confiança total.

Enric Puig Jofra, SJ

ECO DE LA PALABRA

¿Quiénes somos «nosotros»?

Quando hablamos de «Sínodo» usamos con frecuencia la palabra «nosotros». Damos por supuesto su significado, pero, si vamos preguntando qué queremos decir, seguramente no hallaríamos pleno acuerdo. Sínodo universal quiere decir, el camino que hace toda la Iglesia dando presencia, voz y colaboración a todos sus miembros, de cualquier cultura, condición social, tradición, mentalidad, situación o responsabilidad en el Pueblo de Dios.

La pregunta siguiente, lógica y necesaria, sería: ¿y quién es miembro de la Iglesia, para que le reconocamos presencia, voz, participación? Una cuestión inquietante, que ha motivado grandes reflexiones, pero que no se suele plantear en nuestra predicación o en diálogos y acciones pastorales: en este terreno está viva, aun sin reconocerlo. Muchas veces se responde en silencio, sin demasiada reflexión, cuando se piensa: «lo que dice éste o aquél no tiene razón, no está de acuerdo con el Evangelio de Jesús, no hay que hacerle caso...». No llegamos a decir que está excluido del «nosotros de la Iglesia», pero, al no reconocer en él algo del Espíritu, sí le estamos excluyendo de hecho. En definitiva, ¿a quién ponemos el micrófono?; ¿a quién hemos de escuchar?

El Catecismo de la Iglesia Católica dice que es miembro de la Iglesia el que tiene fe en Jesucristo y se bautiza. Podría elaborarse entonces una «lista».

Pero sobre la «lista» Jesús nos dejó dos respuestas aparentemente contradictorias: «dejadle, quien no está contra nosotros (aunque no venga con nosotros), está con nosotros» (Mc 9,40); y también, «quien no está conmigo, está contra mí» (Mt 12,30).

Una cosa es clara: lo esencial es estar con Él. Aceptemos, pues, que Jesucristo y su Espíritu sean absolutamente libres y no se sujeten a la lista «oficial».

Pero también nos mandó Jesús que sepamos discernir, como se discierne un árbol de otro por sus frutos, pues no todo lo que aparece como bueno lo es realmente (cf. Mt 7,1). En este sentido podemos decir lo del refrán: «ni son todos los que están, ni están todos los que son».

En consecuencia, la sinodalidad no es idéntica a la democracia. La democracia es el poder del pueblo, de todo el pueblo, por el mero hecho de existir, cada uno, como ciudadano. La sinodalidad no es ningún ejercicio de poder en este sentido, ni el simple respeto a un pretendido «derecho» a decidir, sino la participación orgánica de todos los que están con Cristo, en la marcha de la Iglesia (la base del derecho que reconoce el Código de Derecho canónico a todos los bautizados no es exactamente la de un régimen democrático).

Según esto, haré caso gustosamente a la palabra y el consejo, por ejemplo, de un Carlos de Foucauld, de la Hna. Teresa de Calcuta o del cardenal Newman (por citar testigos diversos), no porque sean más inteligentes, sabios, hábiles o poderosos, sino porque veo en ellos presencia de Cristo. Descubro en ellos el modo de pensar, los criterios de vida, la manera de amar, propios de Cristo, es decir, de su Espíritu.

¿Podría darse este Espíritu en personas fuera de los límites visibles de la Iglesia, es decir, entre los que dicen no creer, o creer «a su modo»? Es posible, pero hablando normalmente, quien se ha convertido a Cristo, confronta su vida cada día con la suya y se esfuerza por ser consecuente, siempre será para nosotros un eco fiable del Espíritu. A nuestros ojos será un verdadero maestro-testigo, a quien hay que escuchar.

† Agustí Cortés Soriano
Obispo de Sant Feliu de Llobregat

Educar per a la Vida

El dissabte 16 d'octubre va tenir lloc la primera convocatòria de la Delegació d'Ensenyament en aquest curs: un espai de formació i de convivència amb els mestres i professors de religió i docents cristians en general.

El bisbe Agustí s'hi va fer present, amb unes paraules d'encoratjament per la tasca educativa que desenvolupen, transmetent-los la importància de la cosmovisió cristiana com a justificació del respecte a la vida al principi, durant i al final d'ella. També va introduir, breument, el Sínodo dels Bisbes 2021-2023 i, a continuació, va mantenir

un animat intercanvi d'impressions amb els presents.

- Després, dues exposicions van permetre d'aprofundir precisament aquests dos grans temes: amb la Dra. Clara Gutiérrez, especialista en cures pal·liatives, va acostar els presents als conceptes d'eutanàsia i de testament vital, des de la seva formació i la seva experiència.
- De la mà de Glòria Vendrell, membre de la Comissió diocesana per al Sínodo i també professora de religió, es va exposar el recorregut diocesà del sínode que ara comencem.

Formació en Pastoral de la Salut

Diverses cites i opcions formatives en les pròximes setmanes s'ofereixen per a qui col·labora en diversos àmbits de la Pastoral de la Salut (més informació salut@bisbatsantfeliu.cat):

- La **Jornada Catalana de Pastoral de la Salut**, organitzada pel SIPS, es realitzarà el dissabte 6 de novembre, al matí, en el Seminari Conciliar de Barcelona.
- **Jornada de visitadors voluntaris de la Pastoral de la Salut del Bisbat de Sant Feliu**, serà el dissabte 13 de novembre a partir de les 10.30 h, a la Casa de l'Església.
- **XVII Jornada del Servei d'Atenció Espiritual i Religiosa (SAER)**, al Parc Sanitari Sant Joan de Déu, de Sant Boi de Llobregat, sobre: «Espiritualitat, nova medicina?». Dimecres 10 de novembre de 8.30 a 14 h.
- I més endavant, al mes de gener 2022, comença el curs «**Expert Universitari en acompanyament al procés de malaltia**» de la Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull i amb el suport del SIPS.

XXXIII TROBADA INTERDIOCESANA DE PASTORAL DE LA SALUT

ACOMPANYAR AL QUI SOFREIX

"Sigueu misericordiosos com ho és el vostre Pare"
(Lc 6,36)

6 de Novembre 2020

SEMINARI CONCILIAR

BARCELONA

TWITTER DEL PAPA FRANCESC

@Pontifex: «Les nostres oracions es compleixen i es completen quan intercedim pels altres i ens fem càrrec de les seves preocupacions i necessitats. L'oració no ens separa ni ens aïlla de ningú, perquè és amor per a tots» (16 de juny).

@Pontifex: «L'actual pandèmia ens ha recordat que no hi ha diferències ni fronteres entre els qui sofreixen. Ha arribat el moment d'eliminar les desigualtats, de curar la injustícia que està minant la salut de tota la família humana» (17 de juny).

@Pontifex: «Més enllà de les nostres qualitats i dels nostres defectes, més fort que les ferides i els fracassos del passat, que les pors i la preocupació pel futur, es troba aquesta veritat: som fills estimats» (18 de juny).

@Pontifex: «Déu sap que l'única manera de salvar-nos, de sanar-nos interiorment, és estimar-nos. Sap que nosaltres millorem només acceptant el seu amor incansable, que no canvia, sinó que ens canvia» (19 de juny).

Tret de sortida del Sínode dels Bisbes 2021-2023

Els membres de la Comissió diocesana del Sínode, amb el bisbe Agustí i els diaques, al final de l'eucaristia

Amb l'eucaristia del diumenge 17 d'octubre a la Catedral de Sant Llorenç va tenir lloc l'obertura de la fase diocesana del Sínode. En aquest context, es va presentar la comissió diocesana que coordina la fase d'escolta local que s'ha designat a la Diòcesi de Sant Feliu de Llobregat. Aquest equip de persones, tal i com es diu al *Vademecum* per al Sínode, «és l'enllaç entre la

diòcesi i les parròquies, així com entre la diòcesi i la Conferència Episcopal». A la nostra diòcesi, la comissió està formada per tres preveres i tres laics: Mn. Josep Maria Domingo, Mn. Joan Peña-fiel, Mn. Daniel Palau, Sra. Glòria Vendrell, Sr. Francisco Inarejos i Sr. Miquel Àngel Parejo. Aquest últim va intervenir en l'eucaristia d'obertura amb una introducció sobre el significat d'aquest procés

sinodal i la seva posada en marxa, mentre que la Glòria Vendrell va presentar els continguts i el mecanisme amb el qual es treballarà a la nostra diòcesi.

La missa va expressar tant el sentit d'Església universal com el de l'Església local, amb la presència de tots els arxiprestes i fidels provinents de tots els arxiprestats i de moltes parròquies. El bisbe Agustí, a la seva homília, va posar l'accent en l'esperit sinodal que ha d'animar aquest procés, per tal que no quedi només en un esdeveniment organitzatiu sinó per donar marge d'actuació a l'Esperit que vol conduir l'Església.

Presentació del Sínode a preveres i diaques

En el marc de la reunió d'inici de curs del clergat diocesà, el passat 19 d'octubre es va realitzar una acurada presentació del procés sinodal en la seva fase diocesana, després de la celebració litúrgica d'inici del diumenge anterior.

Beatificació dels màrtirs caputxins a Manresa

El dissabte 6 de novembre és la nova data de la celebració de la beatificació dels tres màrtirs caputxins assassinats a Manresa l'any 1936 per la seva condició religiosa. Prevista inicialment per al 14 de novembre de 2020, va quedar ajornada per la situació de propagació de la pandèmia durant la tardor de l'any passat.

Els frares Benet de Santa Coloma de Gramenet, Domènec de Sant Pere de Riudebitlles i Josep Oriol de Barcelona seran beatificats a la basílica Santa Maria de la Seu de Manresa, a les 11 del matí, en una missa presidida pel cardenal prefecte de la Congregació per les Causes dels Sants, Mons. Marcello Semeraro, i concele-

Fra Benet de Santa Coloma de Gramenet

Fra Domènec de Sant Pere de Riudebitlles

Fra Josep Oriol de Barcelona

brada per altres bisbes, entre els quals el bisbe Agustí Cortés.

Fem un esment especial a fra Domènec, per la seva vinculació d'origen

al que ara és la nostra diòcesi: fra Domènec de Sant Pere de Riudebitlles és el nom de religiós de Joan Romeu i Canadell, nascut a Sant Pere de Riu-

debitlles el 1882. Mogut per uns forts ideals missioners, el 1917 fou enviat a l'Amèrica Central on, durant 17 anys, treballà pastoralment a Cartago (Costa Rica) i a Managua (Nicaragua).

Després d'un apostolat molt intens, el 1930 retornà a Catalunya força malalt i visqué la darrera etapa de la seva vida al convent de Manresa, agraïat amb una fama de religiós bo i exemplar, observant i molt sacrificat.

En esclatar la revolta, fou identificat i detingut com a eclesiàstic a casa d'uns parents, on havia estat acollit, i —confessant la seva condició religiosa— fou assassinat el 27 de juliol de 1936.

AGENDA

Jornades del Secretariat Interdiocesà de Catalunya i les Illes a Montserrat. Del 19 al 21 de novembre i amb el lema «Sota la vostra protecció ens refugiem» tindran lloc aquestes sessions formatives, en la seva XIII edició, al monestir de la Mare de Déu de Montserrat.

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

1. □ Dilluns (lit. hores: 3a setm.) [Ap 7,2-4.9-14 / SI 23 / 1Jo 3,1-3 / Mt 5,1-12a]. Tots sants.

2. ■ Dimarts [Leccionari «de difunts». Per exemple: Rm 8,31b-35. 37-39 / SI 114 / Jo 17,24-26]. Comemoració de tots els fidels difunts.

3. ■ Dimecres [Rm 13,8-10 / SI 111 / Lc 14,25-33]. Sant Martí de Porres (1579-1639), rel. dominicà, de Lima; sant Pere Almató, prev. dominicà i mr. a Indoxina (1861), nat a Sant Feliu Sasserra (Lluçanès). **Urgell:** □ Sant Ermengol (†1035), bisbe d'Urgell.

4. □ Dijous [Rm 14,7-12 / SI 26 / Lc 15,1-10]. Sant Carles Borromeu (1538-1584), bisbe de Milà, card.; sants Vidal i Agrícola, mrs.

5. ■ Divendres [Rm 15,14-21 / SI 97 / Lc 16,1-8]. *Sant Feliu de Llobregat:* □ beata Maria Ràfols i Bruna, vg. *Urgell:* □ Sant Martí de Porres, rel. Santa Àngela de la Creu, vg.; sant Zacaries i santa Elisabet (o Isabel), pares de Joan Baptista; sant Magne, bisbe.

6. ■ Dissabte [Rm 16,3-9.16.22-27 / SI 144 / Lc 16,9-15]. Sants Pere Poveda Castroverde i Innocenci de la

Immaculada Canoura Arnau, preveres, i companys màrtirs; sant Sever, bisbe de Barcelona i mr. (633); sant Leonard, anacoreta; beata Beatriu, vg.

7. ■ Diumenge vinent, XXXII de durant l'any (lit. hores: 4a setm.) [1R 17, 10-16 / SI 145 / He 9,24-28 / Mc 12, 38-44]. *Lleida:* □ Beat Francesc de Maria Josep Palau i Quer (Aitona, Segrià, 1811 - Tarragona, 1872), prev. carmelità, fund. Gns. i Gnes. Carmelites (1860-1861). Sant Ernest, mr.; santa Carina, vg. i mr.

Diumenge XXXI de durant l'any (B)

COMENTARI

«Estima el Senyor, el teu Déu... estima els altres»

Moltes vegades és difícil l'equilibri en la vida humana i en la vida cristiana: podem anar d'un extrem a l'altre. En el tema de l'amor podem posar tant l'accent en l'amor a Déu que l'amor als germans potser queda una mica a l'ombra. O al revés, accentuem tant l'amor als altres que sembla que això és l'únic que importa donat, sobretot, que el món valora molt els cristians especialment per la seva entrega als més vulnerables. Però fixem-nos en l'evangeli. A Jesús li pregunten: *Quin és el primer de tots els manaments?* I la resposta de Jesús és clara: *Estima el Senyor el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot el pensament, amb totes les forces.* Podem dir que així ja ha contestat al mestre de la Llei; però Jesús afegeix a continuació: *El segon és: Estima els altres com a tu mateix.* I perquè no pensem que són dos manaments diferents o separats diu: *No hi ha cap altre manament més gran que aquest.* Per tant, hem de dir que és un sol manament amb dues cares: amor a Déu i amor als germans. Per a un autèntic cristià no pot existir un amor sense l'altre. Evidentment, Déu és sempre el més important però aquest amor a Déu no és complet sense l'amor als germans. Una persona molt bona, molt piadosa si no estima els germans no pot dir que estima Déu encara que es passi moltes hores pregant. D'aquesta manera l'amor a Déu es fa operatiu en els germans. La primera lectura ja ens recorda: *Mira de posar en pràctica això que et mano.* Però el Deuteronomi només esmenta l'amor a Déu, en el text que hem llegit. En canvi, el mestre de la Llei a l'evangeli diu, precisament, *que estimar Déu i estimar els altres val més que tots els sacrificis, totes les ofrenes.* L'ofrena que més agrada Déu és estimar els germans. Jesús —diu la segona lectura— *és per sempre un sacerdot perfecte, és qui ens ensenya el veritable camí de Déu, ell que pot salvar definitivament tots els qui per ell s'acosten a Déu; ell que es va oferir a si mateix una sola vegada.* L'única ofrena veritablement agradable a Déu, és l'amor total al Pare i l'amor total als germans.

Mn. Jaume Pedrós

▶ Lectura del llibre del Deuteronomi (Dt 6,2-6)

En aquells dies, Moisès digué al poble: «Reverència el Senyor, el teu Déu, compleix durant tota la vida els manaments que et dono, tant tu, com els teus fills i els fills dels teus fills. Així viureu anys i més anys. Escolta, Israel, mira de posar en pràctica això que et mano; així seràs un poble feliç i nombrós en un país que regalima llet i mel, tal com el Senyor ho va prometre als teus pares. Escolta, Israel: El Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l'únic. Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb totes les forces. Guarda en el teu cor les paraules dels manaments que avui et dono.»

▶ Salm responsorial (17)

R. *Us estimo, Senyor, vós m'enfortiu.*

Us estimo, Senyor, vós m'enfortiu, / roca i muralla que em deslliura. R.

Déu meu, penyal on m'empari, / escut i força que em salva. / Rodejat d'adversaris delirants, clamo el Senyor, / crido auxili d'entre els enemics. R.

Beneït sigui el Déu vivent, el meu penyal. / Beneïxo el Senyor que em salva. / Ha donat grans victòries al seu rei, / ha mostrat l'amor que té al seu ungit. R.

▶ Lectura de la carta als cristians hebreus (He 7,23-28)

Germans, els sacerdots de l'antiga aliança van ser molts, perquè la mort els impedia de continuar en les seves funcions. Però Jesús, que viu per sempre, no traspasa a ningú les funcions sacerdotals. Per això té el poder de salvar definitivament tots els qui per ell s'acosten a Déu, ja que viu intercedint per sempre a favor d'ells. Un sacerdot així és el que ens calia: sant, innocent i sense taca; per això va ser tret d'enmig dels pecadors i enlairat més amunt del cel. Ell no necessita, com els altres, oferir víctimes cada dia tant pels seus propis pecats com pels pecats del poble: es va oferir a si mateix una sola vegada. La Llei havia fet sacerdots uns homes plens de febleses, però els termes del jurament que ha substituït la Llei han consagrat el Fill, que serà per sempre un sacerdot perfecte.

▶ Lectura de l'Evangelí segons sant Marc (Mc 12,28b-34)

En aquell temps, un dels mestres de la Llei anà a trobar Jesús i li va fer aquesta pregunta: «Quin és el primer de tots els manaments de la Llei?» Jesús li respongué: «El primer és aquest: «Escolta, Israel: El Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l'únic. Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tot el pensament, amb totes les forces». El segon és: «Estima els altres com a tu mateix». No hi ha cap altre manament més gran que aquest.» El mestre de la Llei li digué: «Molt bé, mestre. És veritat que Déu és un de sol i que no n'hi ha cap altre fora d'ell. I que estimar-lo amb tot el cor, amb tot el pensament i amb totes les forces, i estimar els altres com a si mateix és millor que tots els sacrificis i totes les ofrenes cremades a l'altar.» Jesús, en sentir aquesta resposta tan asenyada li digué: «No ets lluny del regne de Déu.» I ningú no s'atreu a fer-li cap més pregunta.

▶ Lectura del libro del Deuteronomio (Dt 6,2-6)

Moisés habló al pueblo diciendo: «Teme al Señor, tu Dios, tú, tus hijos y nietos, y observa todos sus mandatos y preceptos, que yo te mando, todos los días de tu vida, a fin de que se prolonguen tus días. Escucha, pues, Israel, y esmérate en practicarlos, a fin de que te vaya bien y te multipliques, como te prometió el Señor, Dios de tus padres, en la tierra que mana leche y miel. Escucha, Israel: El Señor es nuestro Dios, el Señor es uno solo. Amará, pues, al Señor, tu Dios, con todo tu corazón, con toda tu alma y con todas tus fuerzas. Estas palabras que yo te mando hoy estarán en tu corazón.»

▶ Salmo responsorial (17)

R. *Yo te amo, Señor; tú eres mi fortaleza.*

Yo te amo, Señor; tú eres mi fortaleza; / Señor, mi roca, mi alcázar, mi libertador. R.

Dios mío, peña mía, refugio mío, / escudo mío, mi fuerza salvadora, mi baluarte. / Invoco al Señor de mi alabanza / y quedo libre de mis enemigos. R.

Viva el Señor, bendita sea mi Roca, / sea ensalzado mi Dios y Salvador: / Tú diste gran victoria a tu rey, / tuviste misericordia de tu ungit. R.

▶ Lectura de la carta a los Hebreos (Heb 7,23-28)

Hermanos: Ha habido multitud de sacerdotes de la anterior Alianza, porque la muerte les impedía permanecer; en cambio, Jesús, como permanece para siempre, tiene el sacerdocio que no pasa. De ahí que puede salvar definitivamente a los que se acercan a Dios por medio de él, pues vive siempre para interceder a favor de ellos. Y tal convenía que fuese nuestro sumo sacerdote: santo, inocente, sin mancha, separado de los pecadores y encumbrado sobre el cielo. Él no necesita ofrecer sacrificios cada día como los sumos sacerdotes, que ofrecían primero por los propios pecados, después por los del pueblo, porque lo hizo de una vez para siempre, ofreciéndose a sí mismo. En efecto, la ley hace sumos sacerdotes a hombres llenos de debilidades. En cambio, la palabra del juramento, posterior a la ley, consagra al Hijo, perfecto para siempre.

▶ Lectura del santo Evangelio según san Marcos (Mc 12,28b-34)

En aquel tiempo, un escriba se acercó a Jesús y le preguntó: «¿Qué mandamiento es el primero de todos?». Respondió Jesús: «El primero es: «Escucha, Israel, el Señor, nuestro Dios, es el único Señor: amarás al Señor, tu Dios, con todo tu corazón, con toda tu alma, con toda tu mente, con todo tu ser». El segundo es este: «Amarás a tu prójimo como a ti mismo». No hay mandamiento mayor que estos». El escriba replicó: «Muy bien, Maestro, sin duda tienes razón cuando dices que el Señor es uno solo y no hay otro fuera de él; y que amarlo con todo el corazón, con todo el entendimiento y con todo el ser, y amar al prójimo como a uno mismo vale más que todos los holocaustos y sacrificios». Jesús, viendo que había respondido sensatamente, le dijo: «No estás lejos del reino de Dios». Y nadie se atrevió a hacerle más preguntas.